



Hannes-myrsky vaikutti marjasatoihin

hakkuutähdekasojen tai Hannes-myrskyn kaatamien puiden alle. Juurakot ja metsäkoneiden ajourat olivat myös tuhonneet potentiaalisia marjamättäitä. Kangasmetsissä mustikat olivat pienikokoisia, mutta kallioiden välissä ja kosteissa painanteissa sai poimia suurikokoisia marjoja.

Ryteiköksi muuttuneilla alueilla voi olla vaikeaa tai jopa mahdotonta kulkea poimimassa marjoja. Lisäksi raivaamattomat alueet voivat puiden lahotessa muuttaa maaperän ravinnekoostumusta, mikä saattaa suosia muita kasveja mustikan kustannuksella. Toisin sanoen puuston, kasvillisuuden ja metsän mikroilmaston vuorovaikutuksessa metsän pohja-, kenttä- ja pensaskerrokset voivat muuttua siinä missä puustokin. Esimerkiksi perinteinen puolukkapaiikka on voinut kehittyä mustikkapaikaksi.

Sen sijaan Hanneksen jälkeiset harvennushakkuut olivat lisänneet kuusikoiden valoisuutta ja mustikoita sai poimia metsäkoneiden ajouristakin. Valoisuuden lisääntyminen edistää myös muiden pölyttäjille tärkeiden kukkivien kasvien, kuten esimerkiksi maitohorsman kasvua. Metsän valoisuuden lisääntyminen voi siten parantaa pölyttäjien ravintotarjontaa useaksi vuodeksi. Pölyttäjien kannalta metsänkäsittelyssä on kuitenkin tärkeää myös elinympäristöjen monipuolisuus. Kukkivien kasvien lisäksi tarvitaan sopivia pesä- ja talvehtimispaikkoja. Metsän rakenne, lahopuun määrä ja maanpinnan käsittely voivat siksi vaikuttaa siihen, millainen pölyttäjäyhteisö alueella menestyy.

Poikkeuksellisen hyvin metsävadelmaa

Säiden kannalta melko keskinkertaisena kesänä saatiin myös hyviä metsävadelmasatoja. Metsävadelmia on voinut poimia valoisilta paikoilta eli muutaman vuoden ikäisiltä uudistusaloilta ja metsäojien varsilta.



Metsävadelmia Ylistarossa 31.7.26. (kuva: Risto Lauhanen, 2026).

Metsäojitusten myötä puustot ovat kasvaneet ja tihentyneet puuntuotantoon sopivilla turvemaidilla. Valoa ja ravinteita kaipaavat suomuraimet eivät marjo tiheissä ja varjoisissa suopursujen valtaamissa männiköissä, joten metsäojitukset ovat haitanneet suomurainten marjomista. Hyvällä onnella suomuraimia saattoi

kuitenkin tänäkin kesänä löytää entisten turvetuotantoalueiden läheltä huonopuustoisilta kakkärämäntyrameiltä paremmin kuin avosuolta.

Metsämarjamarkkinat muuttuneet

Metsämarjaliiketoiminnan murroksessa on keskusteltu ulkomaalaisten marjanpoimijoiden asemasta. Kun ulkolaiset poimijat eivät saaneet kesää 2026 varten riittävästi työviisumeita, innostuivat suomalaiset poimimaan mustikoita ja vadelmia hyvänä marjakesänä. Esimerkkinä tästä kertovat myös sosiaalisen median videot, joissa esitellään poimintatuloksia ja annetaan vinkkejä mustikoiden puhdistamiseen.

Kun suomalainen tai tänne kotiutunut ja marjapaikat hyvin tunteva aasialaistaustainen poimija myy mustikat alle torihinnan suoraan kuluttajalle ilman välikäsiä, niin ostaja ja myyjä hyötyvät tässä liiketoimintamallissa. Sosiaaliseen mediaan viitaten, perinteisen 7 litran marjaämpäriin sai ostaa 35-55 eurolla. Tässä mallissa kuitenkin marjayritys ja -teollisuus häviävät. Edellä mainitusta noin 7 litran eli 5 kg:n mustikkaämpäristä poimija olisi saanut viime vuonna arviolta hieman alle 8 euroa tekoälyn kertoman mukaan.

Metsämarjoja saa kuitenkin poimia ja myydä vapaasti jokaisenoikeuksien puitteissa. Jalostamattomien luonnonmarjojen myynti on itse kerättyä ja myytyä myös verovapaata tuloa. Jos esimerkiksi marjatilayritys käskisi työntekijöitään poimimaan vapaa-ajalla mustikoita yrityksen tarpeisiin, olisi se jokaisenoikeuksien rajoittamista ja marjoista tulisi verollisia työsuhteen kaltaisissa oloissa.

Myös mustikoiden mittayksiköitä ihmeteltiin marjakesän 2026 aikana. Mustikoista sai maksaa toreilla ja turuilla 8-10 euroa litralta. Toisaalla 5 kg:n mustikkalaatikon sai ostaa 55 eurolla, jolloin litrahinnaksi tuli noin 8 euroa. Suomuraimen torihinta oli marjakesänä jopa yli 40 euroa kilolta. Edellä olevat tiedot ovat osin tekoälyn ilmoittamia ja osin turuilla ja toreilla havainnoituja julkisia metsämarjojen hinta- ja mittayksikkötietoja.

Mutta saadaanko kesällä 2026 metsämarjoja poimittua riittävästi Suomen metsistä kotimaan teollisuuden tarpeisiin? Siihen vastauksen kertoo Ruokaviraston tilaama MARS-tutkimus alkuvuodesta 2027.

MMT Risto Lauhanen, FT Seliina Päällysaho, FT Kari Laasasenaho
SEAMK

Kirjoittajat ovat toimineet SEAMKissa metsiä koskevien saatavien luonnontuotehankkeiden parissa, joita mm. EU:n maaseuturahasto, Etelä-Pohjanmaan Ely-keskus sekä Leader YHYRES ja Leader Kuudestaan toimintaryhmät ovat rahoittaneet. Metsämarjateema on osa varautumista. Lauhanen ja Laasasenaho toimivat parhaillaan mm. REACTS-nimisessä EU:n Horisonttihankeessa.